

ZAKLJUČCI
SA MEĐUNARODNOG NAUČNOG SIMPOZIJUMA
NOVI MODEL PRIVREDNOG RAZVOJA SRBIJE
(Beograd, Beogradska Bankarska Akademija, 16-17. jun 2010)

U organizaciji Beogradske bankarske akademije – fakulteta za bankarstvo, osiguranje i finansije 16. i 17. juna 2010. godine organizovan je međunarodni naučni simpozijum „**NOVI MODEL PRIVREDNOG RAZVOJA SRBIJE**”.

Preko 50 autora iz Srbije, Crne Gore, Bosne i Hercegovine, Slovenije, Mađarske, Poljske, Češke, Slovačke, Francuske, Nemačke, V. Britanije i SAD napisali su naučne referate u kojima su obradili najvažnija pitanja relevantna za formulisanje (nove) strategije privrednog razvoja Srbije.

Na osnovu rasprave, zasnovane na rezultatima istraživanja autora referata, u nastavku u najkraćim crtama prezentujemo glavne ocene (1) i predloge (2) relevantnih za formulisanje novog modela/strategije privrednog razvoja Srbije.

1. Na Simpozijumu je ocenjeno da privreda Srbije ulazi u tešku fazu razvoja u kojoj će se suočiti sa značajnim razvojnim ograničenjima:
 - Iscrpene su mogućnosti finansiranja privrednog rasta po osnovu **donacija iz inostranstva**.
 - Snižen je stepen atraktivnosti Srbije za strane **direktne, *grinfild* i *braunfild* investicije**.
 - Znatno je smanjen (a uskoro će gotovo sasvim iščeznuti) **prihod od privatizacije**.
 - Snižen je **stepen konkurentnosti privrede** Srbije (u 2009. u odnosu na 2008. godinu privreda Srbije oslabila je svoju konkurentnost na inostranim tržištima za osam mesta i u skupu od 133 zemlje nalazi se u poslednjoj trećini zemalja); prema vrednosti indeksa kvaliteta komparativnih prednosti Srbija se u skupu od 133 zemlje sa liste Svetskog ekonomskog foruma, koje stvaraju preko 98% bruto domaćeg proizvoda čitavog sveta nalazi na zabrinjavajućoj poziciji na rang listi – na 111. mestu.
 - Uz veoma visoku **stopu nezaposlenosti** i opadajuću **stopu zaposlenosti**, Srbija ima latentno visoku stopu inflacije.
 - Zbog pada opšte privredne aktivnosti i izražene nelikvidnosti privrede realni fiskalni prihodi sporije rastu od rashoda što generiše relativno visok **budžetski deficit** u poređenju sa bruto domaćim proizvodom.
 - **Javni dug** Srbije iznosi oko 32% bruto domaćeg proizvoda i relativno brzo se povećava tako da predstavlja ozbiljno razvojno ograničenje za rast privrede; s obzirom na relativni nivo javnog duga, s jedne strane, i profil države Srbije kao dužnika, ocenjeno je da je Srbija nadmašila kritičnu granicu iznad koje javni dug u značajnoj meri usporava privredni rast; primenom adekvatnije metodologije

obračuna relativnog javnog duga smatramo da bi se pokazalo da je javni dug veći nego što ga statistika sada iskazuje.

- Ostvarivanje projekta vlasničke restitucije implicira relativno velike finansijske obaveze države Srbije prema ranijim vlasnicima.
- Ako javni dug nastavi da se povećava brzinom kao u poslednjih godinu i po dana, postoji realna opasnost da se neto strana aktiva smanji ispod kritične granice koja je predviđena aranžmanom Vlade RS i Medjunarodnog monetarnog fonda.
- **Spoljni dug** Srbije, koji iznosi oko 70% bruto domaćeg proizvoda, takođe je prešao „gornju granicu tolerancije” i limitirajuće deluje na rast i razvoj privrede u narednom periodu.
- Zbog precenjene vrednosti dinara uvoz se u proteklom periodu povećavao relativno brzo u odnosu na rast izvoza, što je uticalo na **depresijaciju dinara** (samo u poslednjih godinu i po dana dinar je u odnosu na evro oslabio za 35%).
- Potrošnja je u proteklom desetogodišnjem periodu prekomerno rasla, daleko premašujući realne okvire.

2. Strategija privrednog razvoja Srbije u narednom periodu trebalo bi da se zasniva na sledećim elementima:

- Razviti model dinamičkog planiranja **intervala dozvoljenog budžetskog deficita**, što podrazumeva definisanje *ex ante* gornje granice budžetskog ograničenja u funkciji visine stope rasta bruto domaćeg proizvoda.
- **Relativno nivo javnog i spoljnog duga trebalo bi takođe unapred odrediti** na način da se oslabi limitirajuće dejstvo ovih faktora na budući privredni rast Srbije.
- Uz obezbeđenje stabilnosti cena, ishodi monetarne politike Narodne banke Srbije trebalo bi da budu **ravnotežan devizni kurs** dinara koji će doprinosti porastu konkurentnosti privrede Srbije i, sledstveno tome, povećanju izvoza, domaće proizvodnje i zaposlenosti te održivosti privrednog rasta i razvoja Srbije.
- Uz jasno definisane razvojne prioritete u oblasti industrije i poljoprivrede i boljom koordinacijom monetarno-kreditne i fiskalne politike trebalo bi podsticati **izvozno orijentisanu proizvodnju razmenjivih, materijalnih dobara** i, na taj način osigurati veći doprinos realnog sektora ukupnom privrednom rastu koji je, inače, u proteklom periodu bio temeljen na nesrazmerno velikom učešću uslužnog sektora.
- Adekvatnom politikom oporezivanja prihoda od kamata i podsticajnom poreskom politikom trebalo bi stimulisati **štednju i investicije** kao ključnih determinanti održivog privrednog rasta Srbije u narednom periodu.

U Beogradu, 17. juna 2010.

Predsednik
Programskog odbora
Prof. dr Hasan Hanić